

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักคุณธรรมจริยธรรม

วันที่รับ : 10 เมษายน 2567
วันที่แก้ไข : 1 กรกฎาคม 2567
วันที่ตอบรับ : 29 กรกฎาคม 2567

พิชชาพร บุญยืน*
โรงเรียนวัดเทพอุปการาม พระนครศรีอยุธยา
*corresponding author e-mail: mathpum@gmail.com

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ทำให้ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและธุรกิจต่างต้องปรับตัว โดยเฉพาะการศึกษาไทยเนื่องจากกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะเทคโนโลยี ทำให้การจัดการศึกษา ต้องพัฒนาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และยังจำเป็นต้องส่งเสริมให้นักเรียน ครู โดยเฉพาะผู้บริหารให้มีทักษะที่จำเป็นในยุค VUCA World 21 คือ ทักษะการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ดังนั้นผู้นำ ในบริบทการศึกษาไทยจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ เพื่อให้ครูพัฒนาตนเองส่งผลไปสู่ผู้เรียน บทบาท ของผู้บริหาร คือ 1. การสร้างความเชื่อถือและสร้างแรงจูงใจให้แก่ทีมงาน 2. ชี้นำสมาชิกของทีม และสมาชิก ของกลุ่มเพื่อนให้เกิดการดำเนินงานในระดับที่สูง 3. สนับสนุนและช่วยเหลือในเรื่องการตัดสินใจ อันเกิดจาก การทำงานของทีม 4. เพิ่มศักยภาพและความสามารถของทีมให้มากขึ้น 5. สร้างเอกลักษณ์ที่โดดเด่น และมี คุณค่าให้กับทีม 6. ชี้นำในการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น 7. จูงใจนำทีมสู่การดำเนินงานที่มี ระดับที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ 8. มอบหมายและมอบอำนาจให้สมาชิกของทีมทำงานของตนให้สำเร็จ 9. สนับสนุน สมาชิกของทีม ให้ขจัดงานที่ไม่สำคัญ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษา, ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

LEADERSHIP OF EDUCATIONAL ADMINISTRATORS IN THE DIGITAL ERA BASED ON MORAL AND ETHICAL PRINCIPLES

Received : 10 April 2567

Revised : 1 July 2567

Accepted : 29 July 2567

Pitchaporn Boonyuen*

Wattepupapakaram School

*corresponding author e-mail: mathpum@gmail.com

Abstract

The rapid changes in today's world have compelled all sectors, including both governmental and business organizations, to adapt, particularly in the realm of Thai education. With significant shifts in the economy, society, and especially technology, educational management must evolve to keep pace with these transformations. It is crucial to equip students, teachers, and especially administrators with essential skills for the VUCA World 21, including teamwork and leadership. In the context of Thai education, leaders must cultivate leadership qualities that enable teachers to improve themselves, ultimately benefiting students. The role of administrators includes: (1) building trust and motivating their team, (2) guiding team members towards high performance, (3) supporting team-based decision-making, (4) enhancing team potential and capabilities, (5) fostering a distinct and valuable team identity, (6) leading positive changes and development, (7) inspiring the team to continuously strive for higher performance, (8) delegating and empowering team members to achieve their goals, and (9) supporting the team in eliminating non-essential tasks.

Keywords: Leadership, Educational Administrator, Educational Administrator in the Digital Era

บทนำ

ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก VUCA World (ย่อมาจากคำว่า V : Volatility ความผันผวน, U : Uncertainty ความไม่แน่นอน, C : Complexity ความสลับซับซ้อน, และ A : Ambiguity ความคลุมเครือ) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีใครสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไขต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศไทย ส่งผลให้การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทบทวนบริบทและปัจจัยต่าง ๆ อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่มีเป้าหมายสำคัญในการยกระดับประเทศไทยสู่ประเทศที่มีความพร้อมทางการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจของโลกตามแนวทางการพัฒนา Thailand 4.0 รวมทั้งเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายในการพัฒนาด้านคุณภาพการศึกษา (Quality Education) ที่มุ่งรับรองการศึกษา ที่เท่าเทียมและทั่วถึง รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชากรในสังคม อันเป็นหนึ่งในแนวคิดสำคัญเพื่อการพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืน การพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศไทย ถือเป็นกลไกสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถและสมรรถนะของประชากรในชาติให้มีคุณภาพ ทั้งองค์ความรู้ คุณธรรม และมีทักษะในการดำรงชีวิต ซึ่งทรัพยากรมนุษย์จำเป็นต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงของสังคม และตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาประเทศไทย การสร้างทุนมนุษย์ต้องเริ่มกระบวนการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ จากที่เคยเน้นเรื่อง IQ และ EQ ต้องนำเรื่อง AQ (Adversity Quotient)

หรือ active skill มาผสมผสานรองรับโลกยุคใหม่ ที่เรียกว่า VUCA World อนึ่งทรัพยากรมนุษย์ ถือเป็นปัจจัยสำคัญสูงสุดจากบรรดาทรัพยากรทั้งหมดในการพัฒนาประเทศ กล่าวคือ มนุษย์จะสามารถจัดการ หรือหาวิธีการจัดการให้องค์กรบรรลุสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในทางกลับกันมนุษย์ก็สามารถทำให้องค์กรล้มเหลวได้เช่นกัน จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนวัดเวฬุราชิน สำนักงานเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ในมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญถึงแม้จะพบว่า ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน อีกทั้งผลกระทบจากภาวะผิดเคื่องทางเศรษฐกิจ มนุษย์ต้องการเอาตัวรอดจึงเกิดความเห็นแก่ตัว ขาดคุณธรรม จริยธรรม จุดควรพัฒนาต้องปลูกฝังให้รู้จักการใช้ทรัพย์สินส่วนตัว และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า รวมทั้งการพัฒนาครู บุคลากร และผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม การเคารพต่อกฎ กติกา มารยาทในสังคม และแนวทางการพัฒนาในอนาคตควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความมีระเบียบวินัยในภาพรวมของโรงเรียน

สถานศึกษาเป็นสถานที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะการจัดการการศึกษาในสถานศึกษาทำให้มนุษย์มีคุณภาพ สามารถตอบสนองการพัฒนาประเทศได้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 6 ได้ระบุไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และ “ครู” ถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อกระบวนการจัดการศึกษา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เพราะครูเป็นผู้จัดการเรียนการสอนความรู้ทางวิชาการ รวมถึงการอบรมพัฒนาจิตใจให้มีคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาให้เด็กและเยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ช่วยพัฒนาความเจริญแก่สังคม ประเทศชาติต่อไป ดังนั้น ครู ในพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ต้องเป็นผู้ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีดำรงตนอยู่ในจรรยาบรรณวิชาชีพและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กคุณภาพในการประกอบวิชาชีพสามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ผู้รับบริการ แต่ในปัจจุบัน พบว่า ครูมีปัญหาในด้านพฤติกรรม คือ ขาดระเบียบวินัย ประพฤติตนไม่ถูกกาลเทศะ การแต่งกายไม่เหมาะสมกับเวลาและสถานที่ เห็นแก่ตัว ขาดความรับผิดชอบ ก้าวร้าว ไม่อ่อนน้อม ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ทุจริตในหน้าที่ ขาดมนุษยธรรม ส่งผลให้เกิดโทษทางวินัยอยู่เนือง ๆ

ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในสถานศึกษา ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสามารถบริหารจัดการให้การเรียนรู้ในโรงเรียนเกิดขึ้นได้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ โดยการชี้แนะ สั่งการ และวางกรอบทิศทางการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนที่เป็นไปตามกฎหมายและแนวนโยบายของรัฐ การบริหารสถานศึกษาในยุค VUCA world ให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ รู้จักนำหลักทฤษฎีมาเป็นแนวทาง มีความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์ต่าง ๆ สิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขจึงถือว่าการจัดการศึกษานั้นประสบความสำเร็จ ซึ่งครูถือเป็นหัวใจหลักในการ จัดการศึกษาและผู้อำนวยความสะดวกหรือผู้นำทางการศึกษาถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จที่เกิดขึ้น

การจัดการศึกษาจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถของเพื่อนำและครูเพื่อร่วมกันจัดการศึกษานำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย ดังนั้นผู้นำทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่มในการบริหารจัดการ

สร้างพลังและแรงจูงใจให้ครูร่วมกันทำภารกิจในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชน ให้มีทักษะที่จำเป็นและบรรลุเป้าหมายภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ภาวะผู้นำ

ความหมายภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำเป็นลักษณะของผู้นำ ในการโน้มน้าว สร้างแรงจูงใจให้ทีม และอำนวยความสะดวกให้บุคคลในทีม มีแรงผลักดันในการร่วมแรงร่วมใจกันทำงานหรือภารกิจให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นจนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน ดังที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทีมไว้ดังนี้

อรวรรณี ไชยปัญญา (2556, หน้า 18 - 19) ภาวะผู้นำทีม หมายถึง สมาชิกทุกคนในทีมสามารถที่จะเป็นผู้นำและสามารถใช้อิทธิพลเพื่อหลอมรวมให้องค์ประกอบต่าง ๆ ของทีมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วยความราบรื่นจนสามารถ สร้างพลังขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนเดินไปพร้อม ๆ กันโดยมีเป้าหมายสูงสุดตามที่กำหนดเอาไว้ร่วมกันคือความสำเร็จ ขององค์กร

เสถียร พะโยจร (2560, หน้า 31) ภาวะผู้นำทีม (Team Leadership) หมายถึง พฤติกรรมกรมการ แสดงออกของ ผู้บริหารระดับต้นในการเสริมสร้างความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้นในทีม เป็นผู้นำในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน โดยที่สมาชิกทุกคนในทีมได้แสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่และปฏิบัติงาน ด้วยความเต็มใจ

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ คือภาวะของผู้นำที่มีองค์ความรู้ ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ ระดมความคิด ความรู้ ความสามารถของบุคคลในทีมให้บุคคลในทีมร่วมกันทำภารกิจให้บรรลุตามเป้าหมายของทีมไปพร้อมกันบุคลากรวิชาชีพ มีหน้าที่ในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามนโยบาย วัตถุประสงค์ ที่จะนำสถานศึกษาให้บรรลุความสำเร็จตามภารกิจ โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการบริหารงาน ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด การบริหารสถานศึกษาโดยผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์ต่าง ๆ มีคุณธรรม จริยธรรม ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการทุก ๆ ด้านของมนุษย์ที่เป็นทรัพยากรสำคัญของชาติ และสามารถรับมือได้กับทุกสถานการณ์ของความเปลี่ยนแปลง เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาและพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา (Digital Leadership) หมายถึง ทักษะและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีวินัยในการนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงเป็นองค์กรดิจิทัล ด้วยความสามารถในการปรับตัว ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ผ่านกระบวนการวิธีการและคุณลักษณะส่วนบุคคลด้วยทักษะการเป็นผู้นำ โดยองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลพบว่าประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว 3) ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ 4) ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร 5) การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ 6) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล และ 7) การเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล สิ่งหนึ่งที่สำคัญในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ก็คือคุณลักษณะและภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสู่การเป็นโรงเรียน หรือสถานศึกษาดิจิทัลที่มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการศึกษา ควรมีลักษณะ 1) สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่น 2) ยกระดับเทคโนโลยี 3) ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน 4) ขับเคลื่อนนวัตกรรม 5) บริหารความเสี่ยง 6) พัฒนาความคล่องทางดิจิทัล 7) พัฒนาขีดความสามารถ ใหม่ 8) เต็มใจที่จะทดลอง 9) ทำความเข้าใจว่าเทคโนโลยีกำลังเปลี่ยนแปลงสังคมและมีผลกระทบต่อองค์กร อย่างไร 10) ส่งเสริมสภาพแวดล้อมแบบร่วมมือพลัง และ 11) ใช้ข้อมูลไม่ใช่แค่เทคโนโลยีเท่านั้น

นอกจากนี้ บทบาทสำคัญของผู้นำการศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษาที่ดีในยุคดิจิทัล ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาทุกคน จะต้องวางตัวเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตต้องมีความคิดเชิงกลยุทธ์แบบอนาคตและรู้จักพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดี ในยุคปัจจุบัน ต้องพึ่งพา แบ่งปัน และกระจายความเป็นผู้นำต้องไม่กลัวเทคโนโลยีใหม่ ๆ และกล้าที่จะ ทดลอง และต้องไม่เพิกเฉยกับความคิดแบบเดิม สิ่งสำคัญผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมดิจิทัลทั้งในด้านการบริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาครูผู้สอน ผู้เรียนและสถานศึกษาให้มีคุณภาพการศึกษาที่สูงขึ้นและสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลเป็นเรื่องจำเป็นที่ผู้บริหารสามารถเลือกใช้วิธีการที่สอดคล้องกับความถนัดและความเหมาะสม ไม่ว่าจะเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นฐาน การเรียนรู้จากผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ การฝึกปฏิบัติโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน การมีพี่เลี้ยงสอนงาน และการใช้เครือข่ายชุมชนมืออาชีพ และอื่น ๆ อีกมากมายที่ผู้บริหารสามารถทำได้ ซึ่งกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ได้แก่ 1) การประเมินตนเอง 2) การศึกษาเรียนรู้ 3) การฝึกปฏิบัติ 4) การสนับสนุนจากผู้อื่น และ 5) การประเมินผลการพัฒนา ซึ่งตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ตัวบ่งชี้ด้านความร่วมมือ 2) ความรู้ดิจิทัล 3) วิสัยทัศน์ดิจิทัล และ 4) การสื่อสาร

นอกจากประเด็นที่กล่าวมาการจัดการความรู้ในองค์กรเป็นสิ่งที่จำเป็นเช่นเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องกระตุ้นให้คนในองค์กรพัฒนาความรู้ สร้างนวัตกรรมในการปฏิบัติงานอยู่ ตลอดเวลา เนื่องจากองค์กรต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้องค์กรพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นยังสามารถนำองค์ความรู้ที่เป็นผู้นำได้ ซึ่งการจัดการความรู้เป็น เครื่องมือสำคัญเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว นอกจากนี้การจัดการความรู้ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่สร้าง ความรู้สึกร่วมของคนในองค์กร สร้างความภาคภูมิใจในการทำงานและกระตุ้นให้คนในองค์กรทำงานอย่าง เต็มศักยภาพที่มี และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในยุค ดิจิทัลเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว องค์กรที่มีโครงสร้างการทำงานที่ไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงคือองค์กรที่จะขาด ศักยภาพในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้การสร้างวัฒนธรรมองค์กรและการสร้างให้องค์กรมีความพร้อม ต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ใช่กระบวนการที่ทำได้ในทันทีทันใด แต่เป็นการทำงานร่วมกันของคนในองค์กร เป็นกระบวนการที่ใช้เวลาปรับเปลี่ยนคนในองค์กรให้มีความเห็นร่วมกัน ทำงานร่วมกันสู่เป้าหมายเดียวกัน การทำงานอย่างเป็นเครือข่ายก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรเนื่องด้วยองค์กรที่ ทำงานอย่างโดดเดี่ยวนั้นจะเป็นองค์กรที่ขาดประสิทธิภาพไปโดยอัตโนมัติ สำหรับการจัดการศึกษาในศตวรรษ

Administration of Educational Organization in Digital Era ที่ 21 สถานศึกษาจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือกันเพื่อการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และร่วมกัน ทำงานเพื่อผลักดันการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สุดท้ายการทำงานร่วมกับสถานประกอบการเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ความต้องการการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนไป เป็นโจทย์ให้สถานศึกษาจำเป็นต้องเพิ่มการ ทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องมากขึ้น ทั้งจากส่วนของผู้ปกครองของผู้เรียนที่สถานศึกษาจะต้อง สนองตอบ ขณะเดียวกันจะต้องเรียนรู้ถึงความต้องการของสถานประกอบการที่สถานศึกษาจะต้องเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการเข้าสู่การทำงานและการศึกษาต่อไป

โมเดลการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก ชีวิตของผู้คนตลอดจนระบบการศึกษา โดยเฉพาะในโรงเรียน หรือสถานศึกษา วิธีการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษา รวมทั้งวิธีการเรียนรู้และการสอนเปลี่ยนไป ในแง่นี้ การศึกษาจะกลายเป็นการเปลี่ยนแปลงผ่านระบบดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เปลี่ยนวิธีการจัดการสถานศึกษาและวัฒนธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องวางแนวทางที่ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว การขับเคลื่อนการ

เปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงได้ และชุมชนยังเป็นพลังสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงนี้ด้วยการเปลี่ยนแปลงที่ขับเคลื่อนด้วยประสิทธิภาพ บรรลุความต้องการของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง ซึ่งหน่วยงานกำกับดูแลการเปลี่ยนแปลงนำทีมโดยผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัล และผลักดันให้บุคลากรในหน่วยงานได้สร้างนวัตกรรมและนำนวัตกรรมนั้นมาประยุกต์ใช้ให้เกิดความคล่องตัวมากที่สุด และการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ หน่วยงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีความสามัคคีสามารถทำงานร่วมกันได้ สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวเร่งนำไปสู่อัตราการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพได้ ซึ่งสิ่งที่ต้องเปลี่ยนเป็นลำดับแรกคือคน ในที่นี้คือผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนที่ต้องปรับกระบวนทัศน์ทั้งหมด นอกจากนี้ยังต้องปรับกระบวนการทำงาน ปรับทักษะการใช้เทคโนโลยี และปรับวัฒนธรรมองค์กรสู่ดิจิทัล มีการสร้างนวัตกรรมและนำนวัตกรรมต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการทำงาน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในสถานศึกษา ควรมีพร้อมและเอื้อต่อการเชื่อมต่อระบบออนไลน์ การเลือกวิธีการการบริหารจัดการสถานศึกษา (โรงเรียน) ระบบออนไลน์ที่เหมาะสมเป็นหนึ่งในการตัดสินใจหลักที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ดูแลระบบสามารถร่วมกันคิดและทำได้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการและรับรองความสำเร็จของสถานศึกษา ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีปัจจุบันนี้เป็นที่ทราบดีว่ามีซอฟต์แวร์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับการจัดการสถานศึกษาเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่สามารถจัดระเบียบสถานศึกษาเพื่อให้สามารถเติบโตและปรับปรุงคุณภาพการสอนได้มากขึ้น จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง

กระบวนการการบริหารสถานศึกษา เพื่อตอบสนองความคาดหวังของลูกค้ำคือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านการใช้ประโยชน์จากข้อมูลและเทคโนโลยีซึ่งนักเรียน/ นักศึกษา คณาจารย์ เจ้าหน้าที่และผู้บริหารสถานศึกษาจะได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลในสถานศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสบการณ์ของนักเรียนนี้อาจรวมถึง ให้นักเรียนเข้าเรียน หรือเข้าร่วมกิจกรรมผ่านแอมพ็อบหรือเว็บแอปพลิเคชัน ให้ทางเลือกที่หลากหลายสำหรับการเรียนรู้ออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีเพื่อติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน การเข้าร่วมประชุมแบบออนไลน์ การสแกนบัตรประจำตัวประชาชน หรือใช้อุปกรณ์จดจำใบหน้า นักเรียนสามารถบันทึกการเข้าชั้นเรียนได้ การใช้เทคโนโลยีการรับเข้าเรียน วิธีการรับสมัครหรือลงทะเบียนมักจะใช้เวลานานมาก ในการสมัครและส่งเอกสาร ที่รับสมัครต้องตรวจสอบคุณสมบัติ ระบุรายชื่อนักเรียน และอัปเดตสถานการณ์สมัครที่ส่วนหน้าของฝ่ายธุรการขั้นตอนการลงทะเบียนยุคใหม่จะสามารถเข้าถึงได้ทางออนไลน์สำหรับทุกคนทั้งผู้ปกครองนักเรียน ครูและฝ่ายบริหารเทคโนโลยีจะสามารถปิดการสอบถามตามปกติได้ด้วยระบบตอบกลับอัตโนมัติ สถานศึกษาจะอัปเดตชั้นเรียน คณาจารย์ นักเรียน ฯลฯ แบบเรียลไทม์ นักเรียนไม่ควรต้องรอคิวและเสียเวลาในการสมัครเพื่อตรวจสอบสถานะอีกต่อไป นอกจากนี้ยังสามารถนำซอฟต์แวร์ที่มีประสิทธิภาพมาช่วยในเรื่องของการส่งการบ้าน การเลื่อนตำแหน่งระบบทะเบียนและการประเมินผล ข้อสอบออนไลน์ การส่งงาน ห้องสมุด หนังสือออนไลน์ การเข้าร่วมกิจกรรม ตารางเวลา ชั้นเรียนและหลักสูตร และงานอื่น ๆ อีกมากมาย ทั้งในส่วนการบริหารงานวิชาการการบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลหรือการบริหารงานทั่วไปที่สามารถนำข้อมูลต่าง ๆ ลงในระบบออนไลน์ที่ทุกคนสามารถเข้าไปดูได้แบบเรียลไทม์ หากสถานศึกษามีการบริหารจัดการสู่สถานศึกษาดิจิทัลจะเกิดผลลัพธ์การเปลี่ยนแปลงในด้านคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาที่สูงขึ้น รวมทั้งการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล คุณภาพการบริหารจัดการคุณภาพครูคุณภาพผู้เรียน การเติบโตอย่างยั่งยืนของสถานศึกษา รวมถึงอำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียน และสุดท้ายนักเรียนก็จะเกิดความพึงพอใจในการให้บริการของโรงเรียน หรือสถานศึกษา

การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหยุดยั้งได้โดยเฉพาะในยุคดิจิทัล สถานศึกษาที่เป็นหน่วยแรก ๆ ของการเตรียมคน สร้างคนเพื่อการอยู่ในความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจำเป็นต้องมีการ บริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ข้อมูลที่น่าเสนอไปข้างต้นไม่ใช่สูตรสำเร็จสำหรับสถานศึกษา แต่เป็นโจทย์ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำไปสู่การวางแผนการขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษา

สำหรับผู้เรียนในยุคดิจิทัล ระบบบริหารจัดการสถานศึกษามีส่วนสนับสนุนภาพลักษณ์ของสถานศึกษา ไม่มีประเด็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องสู้เพื่อต่อต้าน เราอยู่ในยุคของเทคโนโลยี จำเป็นต้องเรียนรู้การใช้ทรัพยากรทางเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อประโยชน์ของสถานศึกษา นักเรียนจะต้องใช้ชีวิตและทำงานในสังคมที่มีเครื่องมือประเภนี้เป็นตัวกลางมากขึ้น ดังนั้นทั้งนักเรียนและผู้ปกครองจึงคาดหวังให้สถานศึกษาอัปเดตและมีเครื่องมือที่สามารถจัดระเบียบสถานศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การใช้ระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาบนเว็บที่มีคุณลักษณะและทรัพยากรที่ให้บริการแก่ผู้ปกครองและนักเรียนจึงเป็นวิธีการแสดงให้ชุมชนเห็นว่าโรงเรียน หรือสถานศึกษาได้เข้าสู่ยุคใหม่และเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตอย่างแท้จริง

คุณธรรม จริยธรรมของผู้นำ

คุณธรรม คือ คุณลักษณะของความรู้สึกรู้จักคิด หรือสภาวะจิตใจที่เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง ดึงมคุณธรรมเป็นบ่อเกิดแห่งจริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและเป็นกุญแจที่จะไขไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ บริหารสถานศึกษาที่มีคุณธรรม จริยธรรม ความดีงาม มีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนางาน การบริหารสถานศึกษาโดยใช้ระบบคุณธรรม จริยธรรม คือการนำความรู้สึกรู้จักคิด จิตใจของบุคคลที่สามารถตัดสินใจความผิด ชอบ ชั่วดี ซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งความประพฤติดี คุณธรรมเป็นความดีงามของผู้มีความดี มีความรู้ ความสามารถ และมีความประพฤติดี เพื่อพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างคาดเดาได้ยากในการศึกษายุค VUCA World และเพื่อให้การปฏิบัติงานในสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีคุณธรรม จริยธรรม ดังนี้

จรรยาบรรณ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า จรรยาบรรณ หมายถึง ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้นเพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของสมาชิกอาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้

จรรยาบรรณของผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีของผู้บริหาร ก่อให้เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ใช้บริการทั่วไป ครูสภาได้กำหนดข้อบังคับครูสภาว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2550 แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

จรรยาบรรณต่อตนเอง 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ 3) ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่ 4) ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ 5) ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ 6) ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องไม่กระทำความผิดเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจอารมณ์ และสังคมของศิษย์และผู้รับบริการ 7) ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาคโดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ 8) ผู้บริหารสถานศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน อย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

จรรยาบรรณต่อสังคม 9) ผู้บริหารสถานศึกษาพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

หลักธรรมสำหรับผู้นำ

หลักธรรม (Moral Principal) หมายถึง หลักคำสอนทางศาสนาที่เป็นความจริงและมั่นคง เป็นความดีงามและความถูกต้อง สามารถพิสูจน์ได้ที่เรียกว่า “สัจธรรม” เป็นเรื่องจำเป็นสำหรับชีวิตทุกคน เมื่อทุกคนนำไปปฏิบัติแล้วจะส่งผลให้เกิดความดีงาม ในชีวิตและสมาชิกในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข หลักธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบไปด้วยหลักธรรม 4 ประการ ดังต่อไปนี้

หลักธรรมสำหรับการครองตน ได้แก่ หลักพรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมที่ทำให้ผู้ประพฤติ ปฏิบัติตามเป็นผู้ประเสริฐ ซึ่งส่งผลให้ทุกคนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยเชื่อว่าคนหรือมนุษย์จะประเสริฐได้ก็ต่อเมื่อมีคุณธรรม ประกอบด้วย 1) เมตตา มีความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข มีความปรารถนาดีมอบให้ผู้อื่น รวมทั้ง มีความเมตตาต่อสัตว์ด้วย 2) กรุณา มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มีความสงสารและเห็นใจเมื่อผู้อื่นประสบความทุกข์ยาก 3) มุทิตา มีความปิติยินดีหรือเห็นผู้อื่นได้ดี ประสบความสำเร็จตามปรารถนา ไม่มีความอิจฉาริษยา ร่วมชื่นชมยินดีกับความสำเร็จของบุคคลอื่นอย่างจริงใจ 4) อุเบกขา มีการทำจิตใจให้วางเฉย หรือวางใจเป็นกลาง เมื่อประสบพบเห็นบุคคลอื่น หรือตนเองกำลังประสบความทุกข์

หลักธรรมสำหรับการครองคน ได้แก่ สังคหวัตถุ 4 ประการ เป็นธรรมที่ผู้บริหารยึดเหนี่ยวจิตใจผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา ประกอบด้วย 1) ทาน การให้การแบ่งปัน คือ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ ความรู้และแนะนำสั่งสอนตามสมควร 2) ปิยวาจา การพูดไพเราะ คือ การใช้คำสุภาพ ไพเราะน่าฟัง ชี้แจงในสิ่งที่จำเป็นประโยชน์ มีเหตุผล หรือคำที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ 3) อัตถจริยา การทำประโยชน์แก่บุคคลอื่น คือ การช่วยเหลือด้วยแรงกาย และชวนช่วยช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์รวมทั้งการแก้ปัญหาและการส่งเสริมสนับสนุน 4) สมานัตตาคาม มีตนเสมอคือ ทำตนเสมอ ด้วยปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยรวมรับรู้ร่วมแก้ไขตลอดถึงวางตน เหมาะแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี

หลักธรรมสำหรับการครองงาน ได้แก่ อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นทางแห่งการนำมาซึ่งการประสบความสำเร็จของกิจการงาน ประกอบด้วย 1) ฉันทะ คือ ความพอใจ การใฝ่รัก การใฝ่หาความรู้ ใฝ่มุ่งคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และใฝ่ใจ ในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง 2) วิริยะ คือ ความพากเพียร พยายาม มืดทน และไม่ท้อถอยในการประกอบกิจการ งานนั้น ๆ และปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ 3) จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ เอาใจจดจ่อ และตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการปฏิบัติงานนั้น ๆ 4) วิมังสา คือ ความหมั่นใช้สติและปัญญาในการพิจารณาไตร่ตรองการปฏิบัติงานให้รอบคอบ และละเอียดถี่ถ้วน ปฏิบัติงานตามหน้าที่เพื่อมุ่งให้งานประสบผลสำเร็จเป็นสำคัญที่สุดและเหมาะสมกับบริบทของงานและสังคม

หลักธรรมมาภิบาล หรือเรียกว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” ที่หมายถึง การปกครองที่เป็นธรรมนั้นไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมวลมนุษย์เป็นพัน ๆ ปีซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการดังนี้

1) หลักนิติธรรม (The Rule of Law) คือ การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาดังต่าง ๆ ให้ทันสมัย และเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

2) หลักคุณธรรม (Morality) คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยการรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทนขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

3) หลักความโปร่งใส (Accountability) คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ ปรับปรุงระบบและกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ช่วยให้การดำเนินงานของภาครัฐ และภาคเอกชนปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชัน

4) หลักความมีส่วนร่วม (Participation) คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญ ๆ ของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ และขจัดการผูกขาด ทั้งโดยภาครัฐหรือโดยภาคธุรกิจเอกชน จะช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

5) หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) ผู้บริหาร ข้าราชการ ทั้งฝ่ายการเมือง และข้าราชการประจำ ต้องตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างดียิ่ง โดยมุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันที

6) หลักความคุ้มค่า (Cost – effectiveness or Economy) ผู้บริหารต้องตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ดังนั้น ในการบริหารจัดการ จำเป็นต้องยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า จำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชนโดยส่วนรวม

สรุปได้ว่า คุณธรรม จริยธรรมกับการบริหารสถานศึกษา เป็นสภาพคุณงามความดี ทางความประพฤติและจิตใจ เพื่อประโยชน์สุขแก่ตนและสังคม มีพื้นฐานมาจากหลักศีลธรรมทางศาสนา ค่านิยมทางวัฒนธรรม ประเพณี หลักกฎหมาย และจรรยาบรรณวิชาชีพ ที่ผู้บริหารสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

หลักการบริหารสถานศึกษาและเป้าหมายการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่ รวดเร็วมากเมื่อเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงในอดีตที่ผ่านมาซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการ สถานศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนทัศนคติและ แนวคิดการบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (เอกชัย กี่สุขพันธุ์, 2559) ทั้งนี้ เพื่อให้สถานศึกษา มีความทันสมัย สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน

หลักการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีหลักการสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาระบบบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร ส่งเสริมให้ครูผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร สื่อการเรียนรู้และบริการของสถานศึกษา โดยมีการวางแผนและดำเนินการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลให้พร้อมไปสู่การดำเนินการให้บริการผู้เกี่ยวข้องต่อไป เป้าหมายการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางเป้าหมายการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังนี้ (สงบ อินทรมณี, 2562, หน้า 356)

1. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้มีวิสัยทัศน์ ตระหนัก เห็นความสำคัญ และใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการยกระดับการบริหารจัดการสถานศึกษาและการเรียนรู้ของผู้เรียนรวมทั้งเป็นผู้นำในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ในมิติต่าง ๆ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมพัฒนาครูให้มีวิสัยทัศน์ ตระหนัก เห็นความสำคัญ และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่ เรียนรู้ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการบริหารจัดการการศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีการที่ทันสมัยโดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างโอกาสทางสังคม สร้างความเท่าเทียมกันทางสังคม และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ยกกระดับคุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิตของผู้เรียน

การบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคดิจิทัล

ปัจจุบันการบริหารจัดการสถานศึกษาได้เปลี่ยนแปลงเนื่องจากปรากฏการณ์ดิจิทัลดิสรัปชัน (Digital Disruption) ดังนั้นในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิด การบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษามีความ ทันสมัยสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจิตติมา วรณศรี (2564) ได้แนวทางการบริหารจัดการองค์กรและสถานศึกษาท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสภาวะการณ์ปัจจุบันสู่คุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- จิตติมา วรณศรี. (2563). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(10), 455-472.
- เสถียร พะโยธร. (2560). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารระดับต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สงบ อินทรมณี . (2562). “การบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล,” *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*. 16 (1) :353-360.
- อรรชนี ไชยปัญญา. (2556). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ ทีมของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์ปร.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559, 10 พฤศจิกายน). คุณลักษณะยุคดิจิทัล.

<https://www.truelookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-teartedu-teaart-teartdir>